

कीभूय अमृतत्वमरणधर्मिन्वमुपानद् उपव्याप्नोतु नश अदर्शने लुडि मन्त्रे घसे-
 त्यादिना [पा० २.४.८०.] चेलुक् कल्ञ्जाविति [पा० ६.१.६८.] तिपो लोपः वि-
 आडुपसर्गाभ्यां व्याप्त्यर्थः । प्राणश्चान्नं च एकीभूयामृतत्वं प्राप्नुत इत्यर्थः । तस्य घृ-
 तस्य गुह्यमविज्ञातं नामाविद्वद्भिर्ज्ञेयं श्रुतिमन्त्रपठितं यदस्ति तत्कथ्यत इति शे-
 षः । किं तदाह देवानां जिह्वा अत्यभिलाषाद्देवानां जिह्वोत्थाननिमित्तम् अग्ने-
 र्जिह्वासीत्युक्तेः यदा वाऽएतदग्नौ जुह्वत्यथाग्निर्जिह्वा इवोत्तिष्ठतीति श्रुतेः । यच्च
 सर्वप्रकाशं नाम तदप्युच्यते अमृतस्य नाभिः अमरणधर्मस्य नहनं बन्धनम् यो
 हि घृतमश्नाति स दीर्घायुर्भवति ॥ यद्वा ऋगर्थेन मन्त्रः स्तूयते अर्थेन घृतम् । स-
 मुद्रात् आग्निकाव्यजुःसमुद्रादस्माद्यज्ञात् य ऊर्मिः शब्दसंघातो नानाख्यातोपसर्ग-
 निपातद्वय उपमोत्प्रेक्षाद्वयकाव्यलंकारद्वय मधुमान् रसवान्वाक्यार्थगुणैर्युक्त उदा-
 र्त्त मुखाडुदगात् स एव उपांशुना (५५.) सवनेन क्रियमाणाः सन्नमृतत्वमाप्नोत्
 तदेतद्यजुरुपाऽश्चनिरुक्तमिति श्रुतेः अतोऽग्निचिद्भिः स ऊर्मिः प्रकाशनीयः । घृतस्य
 गुह्यं नाम यदस्ति तदपि देवानां जिह्वोत्थाननिमित्तं किं पुनर्ह्यमः अथास्य घृ-
 तकीर्तविवग्निर्वैश्वानरो मुखाडुज्ज्वालेति [१.४.१.१३.] श्रुतेः । अमृतस्य नाभिः
 नहनं यज्ञमानानाममृतत्वप्रापकं घृतं यज्ञनिनेत्यर्थः । अतोऽग्निचिद्भिर्ह्ययते स्तूयते
 च घृतमिति भावः ॥ ८१ ॥

वयं नाम प्रब्रवामा घृतस्यास्मिन्यज्ञे धारयामा नमोभिः ।

उप ब्रह्मा शृणवहस्यमानं चतुःशृङ्गोऽवमीद्वौर एतत् ॥ १० ॥

यतो घृतनामोच्चारणमपि देवानां प्रियमतो वयं घृतस्य नाम प्रब्रवाम अस्मि-
 न्यज्ञे घृतनाम स्तुमः । नमोभिरनैः धारयाम यज्ञमिति शेषः । किं च ब्रह्मा ऋत्विक्
 शस्यमानं स्तूयमानमेतद्वृतनाम उपशृणवत् उपशृणोतु लेटोऽडाटाविति [पा० ३.
 ४.१४.] अडागमः । यथा गौरः गौरवर्णाः शृङ्गो यज्ञः एतत् घृतयज्ञफलद्वयमवमी-
 डुद्विरति यज्ञपरिणामाभिप्रायम् । कीदृशो गौरः चतुःशृङ्गः चत्वार ऋत्विजः शृङ्गभू-
 ता यस्य सः ॥ १० ॥

चत्वारि शृङ्गा त्रयोऽस्य पादा द्वे शीर्षे सप्त हस्तासोऽस्य ।